HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

21 ianuarie 2021*

„Trimitere preliminară – Politica socială – Egalitate de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale – Directiva 79/7/CEE – Articolul 4 alineatul (1) – Ieșire voluntară și anticipată la pensie – Pensie anticipată – Eligibilitate – Condiție potrivit căreia cuantumul pensiei care urmează să fie încasată trebuie să fie cel puțin egal cu cuantumul minim legal – Proporția lucrătorilor de fiecare sex excluși de la beneficiul unei pensii anticipate – Justificarea unui eventual dezavantaj special pentru lucrătorii de sex feminin – Obiective de politică socială ale statului membru în cauză”

În cauza C-843/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Curtea Superioară de Justiție din Catalonia, Spania), prin decizia din 12 noiembrie 2019, primită de Curte la 20 noiembrie 2019, în procedura

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)

împotriva

BT,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul N. Wahl, președinte de cameră, domnul F. Biltgen (raportor) și doamna L. S. Rossi, judecători,

avocat general: domnul G. Hogan,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS), de A. Álvarez Moreno și G. Guadaño Segovia, în calitate de agenți;

– pentru BT, de I. de Gispert Català, abogado;

– pentru guvernul spaniol, de S. Jiménez García, în calitate de agent;

– pentru guvernul portughez, de A. Pimenta, M. Carneiro, J. Marques și P. Barros da Costa, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: spaniola.

– pentru Comisia Europeană, de I. Galindo Martín și C. Valero, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale (JO 1979, L 6, p. 24, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 192).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Institutul Național de Securitate Socială, Spania), pe de o parte, și BT, pe de altă parte, în legătură cu refuzul său de a acorda acesteia din urmă o pensie anticipată.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Potrivit articolului 1 din Directiva 79/7:

„Obiectul prezentei directive îl constituie aplicarea treptată, în domeniul securității sociale și al altor elemente ale protecției sociale prevăzute la articolul 3, a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale, denumit în continuare principiul egalității de tratament.”

4 Articolul 3 alineatul (1) litera (a) din respectiva directivă prevede că aceasta se aplică regimurilor juridice care asigură protecția împotriva riscurilor legate, printre altele, de „limita de vârstă”.

5 Articolul 4 alineatul (1) din directiva menționată prevede:

„Principiul egalității de tratament presupune inexistența oricărei discriminări pe criterii de sex, în raport, direct sau indirect, în special cu starea civilă sau familială, îndeosebi în ceea ce privește:

– domeniul de aplicare al regimurilor și condițiile de acces la acestea;

– obligația de a cotiza și calculul cotizațiilor;

– calculul prestațiilor, inclusiv sporurile datorate celuilalt soț și persoanelor aflate în întreținere și condițiile care reglementează durata și menținerea dreptului la prestații.”

6 Articolul 2 alineatul (1) din Directiva 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă (JO 2006, L 204, p. 23, Ediție specială, 05/vol. 8, p. 262) prevede:

„În sensul prezentei directive se înțelege prin:

[…]

(b) «discriminare indirectă»: situația în care o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră ar dezavantaja în special persoanele de un anumit sex în raport cu persoane de celălalt sex, în afară de cazul în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică este justificată în mod obiectiv de un scop legitim, iar mijloacele pentru a atinge acest scop sunt corespunzătoare și necesare;

[…]"

Dreptul spaniol

7 Articolul 59 din Ley General de la Seguridad Social (Legea generală privind securitatea socială), al cărei text consolidat a fost aprobat prin Real Decreto Legislativo 8/2015 (Decretul regal legislativ 8/2015) din 30 octombrie 2015 (BOE nr. 261 din 31 octombrie 2015), în versiunea aplicabilă la data faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „LGSS"), este intitulat „Suplimente pentru pensiile inferioare pensiei minime". Acest articol prevede la alineatul 1 primul paragraf:

„Persoanele care beneficiază de pensii contributive din sistemul de securitate socială, care nu obțin venituri din muncă, din capital sau provenite din activități comerciale și din câștiguri patrimoniale, în conformitate cu prevederile privind aceste venituri în cadrul impozitului pe veniturile persoanelor fizice, sau cele care obțin astfel de venituri fără ca acestea să depășească cuantumul stabilit în fiecare an prin Ley de Presupuestos Generales del Estado [Legea bugetului general de stat] corespunzătoare, au dreptul de a primi suplimentele necesare în vederea atingerii cuantumului minim al pensiilor, dacă au reședința pe teritoriul spaniol, în condițiile prevăzute de lege sau de norme administrative."

8 Articolul 208 din LGSS, intitulat „Pensionare anticipată la cererea persoanei interesate", prevede la alineatul 1:

„Eligibilitatea pentru pensionare anticipată la cererea persoanei interesate impune îndeplinirea următoarelor cerințe:

a) Împlinirea unei vârste care să nu fie inferioară cu mai mult de doi ani vârstei care, după caz, este aplicabilă în conformitate cu dispozițiile articolului 205 alineatul 1 litera a), fără a se ține seama de coeficienții de reducere la care face referire articolul 206;

b) Validarea unei perioade minime de cotizare efectivă de 35 de ani, independent de orice luare în considerare a părții proporționale referitoare la prime […]

c) Atunci când cerințele generale și specifice aplicabile modalității de pensionare menționate sunt îndeplinite, cuantumul pensiei care urmează să fie încasată trebuie să fie mai mare decât cuantumul pensiei minime care ar reveni persoanei interesate având în vedere situația sa familială la împlinirea vârstei de 65 de ani. În caz contrar, persoana interesată nu poate beneficia de această modalitate de pensionare anticipată."

Litigiul principal și întrebarea preliminară

9 În calitate de lucrătoare casnică, BT a intrat sub incidența unui sistem special de securitate socială spaniol, rezervat acestei categorii de lucrători (denumit în continuare „sistemul special"). BT a cotizat la acest sistem pentru o perioadă de 14 054 de zile, cu excepția a 166 de zile.

10 La 12 decembrie 2016, ea a solicitat INSS acordarea unei pensii anticipate, în temeiul articolului 208 din LGSS, începând cu 4 ianuarie 2017, dată la care urma să împlinească vârsta de 63 de ani.

11 Prin decizia din 19 decembrie 2016, confirmată prin decizia adoptată cu privire la reclamația formulată de BT, INSS a respins cererea menționată pentru motivul că BT nu îndeplinea condiția de eligibilitate pentru pensia anticipată prevăzută la articolul 208 alineatul 1 litera c) din această lege, din moment ce cuantumul pensiei pe care ar fi primit-o era inferior cuantumului minim al pensiei pe care ar fi putut să îl pretindă, ținând seama de situația sa familială, la vârsta de 65 de ani.

12 Juzgado de lo Social nº 10 de Barcelona (Tribunalul pentru Litigii de Muncă nr. 10 din Barcelona, Spania) a admis acțiunea introdusă de BT împotriva acestor decizii. Această instanță a statuat că dispoziția menționată din LGSS conține o discriminare indirectă față de femei contrară Directivei 79/7, din moment ce acestea sunt majoritare în sectorul lucrătorilor casnici, iar un lucrător din acest sector, chiar dacă ar fi cotizat la sistemul special pentru o perioadă de 44 de ani și jumătate, nu ar avea dreptul la o pensie într-un cuantum care să îi permită să solicite și să obțină o pensie anticipată la vârsta de 63 de ani.

13 INSS a declarat apel împotriva acestei hotărâri în fața instanței de trimitere, Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Curtea Superioară de Justiție din Catalonia, Spania). Aceasta arată că baza contribuțiilor la sistemul special era inițial inferioară celei a contribuțiilor la sistemul general de securitate socială spaniol. În consecință, pensiile persoanelor afiliate la sistemul special erau de asemenea inferioare celor ale persoanelor afiliate la sistemul general. Baza de calcul al contribuțiilor la sistemul special ar fi fost însă aliniată progresiv la cea a contribuțiilor la sistemul general, începând de la integrarea primului sistem în al doilea în cursul anului 2012.

14 Potrivit instanței de trimitere, articolul 208 alineatul 1 litera c) din LGSS se aplică tuturor lucrătorilor care intră sub incidența sistemului general de securitate socială. Prin excluderea de la eligibilitatea pentru o pensie anticipată a persoanelor afiliate care decid în mod voluntar să se pensioneze anticipat, dar în privința cărora cuantumul unei astfel de pensii nu ar atinge cuantumul legal minim al pensiei la care ar avea dreptul la vârsta de 65 de ani, respectiva dispoziție ar evita ca acestora să le fie plătit un supliment de pensie, care ar implica sarcini pentru bugetul național. În plus, ea ar fi conformă cu obiectivele Uniunii Europene în domeniul pensiilor, care constau în atingerea unui echilibru durabil între perioada de activitate și perioada petrecută la pensie. În această privință, ar fi incompatibil cu tendința care constă în mărirea vârstei de pensionare și în consolidarea stimulentelor pentru o prelungire a vieții active, încurajată de Uniune, ca un lucrător să poată avansa în mod voluntar vârsta sa de pensionare fără nicio diminuare a cuantumului pensiei sale, ca urmare a primirii unui supliment de pensie. Instanța de trimitere subliniază, pe de altă parte, că o condiție precum cea prevăzută la dispoziția menționată nu este impusă atunci când pensionarea anticipată este legată de un motiv neimputabil lucrătorului, precum restructurarea întreprinderii, și, în consecință, intră sub incidența articolului 207 din LGSS.

15 Instanța de trimitere arată că, potrivit statisticilor oficiale, 89 % din lucrătorii casnici afiliați la sistemul special sunt femei. Cu toate acestea, pentru a examina dacă articolul 208 alineatul 1 litera c) din legea menționată determină o discriminare indirectă în detrimentul lucrătorilor de sex feminin, instanța respectivă apreciază că trebuie luat în considerare ansamblul persoanelor afiliate la sistemul general de securitate socială, care intră toate în domeniul de aplicare al acestei dispoziții. Astfel, ar fi vorba să se țină seama mai ales, în plus față de persoanele afiliate la sistemul special, de femeile care, din alte motive, precum căsătoria, prezența copiilor sau munca pe fracțiune de normă, au cotizat într-un cuantum inferior și pentru o perioadă mai puțin lungă.

16 În această privință, instanța de trimitere arată că reiese din statisticile prezentate de Ministerio de Inclusión, Seguridad Social y Migraciones (Ministerul Integrării, Securității Sociale și Migrațiilor, Spania) că un procent mai mare de femei decât de bărbați pensionați primește un supliment de pensie pentru a atinge pensia minimă legală, ceea ce tinde să indice că mai multe femei decât bărbați sunt dezavantajate prin dispoziția articolului 208 alineatul 1 litera c) din legea menționată, care subordonează obținerea unei pensii anticipate, de către lucrătorul care decide în mod voluntar să se pensioneze anticipat, condiției ca acest lucrător să aibă dreptul la pensia minimă legală pe baza

propriilor contribuții, fără plata unui astfel de supliment de pensie. Instanța de trimitere subliniază faptul că, în cursul anului 2018, 422 112 bărbați primeau un supliment de pensie, ceea ce reprezintă 15,23 % din pensiile bărbaților, față de 468 822 de femei, respectiv 31,45 % din pensiile femeilor.

17 În aceste condiții, Tribunal Superior de Justicia de Cataluña (Curtea Superioară de Justiție din Catalonia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Interdicția privind discriminări indirecte pe criterii de sex referitor la accesul la prestațiile de securitate socială și calculul acestora, prevăzută la articolul 4 din Directiva 79/7, trebuie interpretată în sensul că s-ar opune unei norme de drept național precum articolul 208 [alineatul 1] litera c) din [LGSS], care impune tuturor persoanelor afiliate la sistemul general, pentru a se putea pensiona anticipat în mod voluntar, condiția ca cuantumul pensiei care urmează să fie încasată, calculată conform sistemului obișnuit, fără suplimentele pentru pensiile inferioare pensiei minime, să fie cel puțin egal cu cel al pensiei minime, ca urmare a faptului că discriminează în mod indirect femeile afiliate la sistemul general, întrucât se aplică unui număr mult mai mare de femei decât de bărbați?”

Cu privire la întrebarea preliminară

18 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7 trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale care, în cazul ieșirii voluntare și anticipate la pensie a unui lucrător afiliat la sistemul general de securitate socială, subordonează dreptul său la o pensie anticipată condiției ca cuantumul acesteia să fie cel puțin egal cu cuantumul minim al pensiei la care acest lucrător ar avea dreptul la vârsta de 65 de ani, în măsura în care reglementarea menționată dezavantajează în special lucrătorii de sex feminin în raport cu lucrătorii de sex masculin.

19 Trebuie arătat că articolul 208 alineatul 1 litera c) din LGSS impune, în vederea eligibilității pentru pensionarea anticipată la cererea persoanei interesate, ca cuantumul pensiei care urmează să fie încasată să fie mai mare decât cuantumul minim al pensiei aplicabil acestei persoane interesate la împlinirea vârstei de 65 de ani. Această cerință se adaugă celorlalte condiții de eligibilitate pentru o astfel de pensie anticipată, prevăzute la literele a) și b) ale respectivului articol 208 alineatul 1, și care constau în faptul de a fi atins o vârstă care să nu fie inferioară cu mai mult de doi ani decât cea stabilită de această lege pentru a avea acces la pensie și, respectiv, de a fi validat o perioadă minimă de cotizare efectivă de 35 de ani.

20 Or, Curtea a avut deja ocazia să statueze că dreptul Uniunii, mai precis Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, rectificare în JO 2004, L 200, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82, rectificare în JO 2016, L 296, p. 25), nu se opune, în principiu, unei dispoziții a unei reglementări naționale precum articolul 208 alineatul 1 litera c) din LGSS, în temeiul căreia pensia anticipată este refuzată atunci când cuantumul la care ar avea dreptul solicitantul cu titlu de o astfel de pensie nu atinge cuantumul minim al pensiei pe care l-ar primi la vârsta legală de pensionare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 decembrie 2019, Bocero Torrico și Bode, C-398/18 și C-428/18, EU:C:2019:1050, punctele 25-27).

21 Cu toate acestea, trebuie examinat dacă, în cauza principală, o asemenea alegere a legiuitorului național este conformă cu Directiva 79/7 (a se vedea prin analogie Hotărârea din 14 aprilie 2015, Cachaldora Fernández, C-527/13, EU:C:2015:215, punctul 26).

22 În această privință, respectivul articol 4 alineatul (1) prima liniuță coroborat cu articolul 3 alineatul (1) litera (a) a treia liniuță din directiva amintită interzice orice discriminare pe criterii de sex în ceea ce privește printre altele condițiile de acces la regimurile juridice care asigură protecția împotriva

riscurilor legate de limita de vârstă [Hotărârea din 26 iunie 2018, MB (Schimbare de sex și pensie pentru limită de vârstă), C-451/16, EU:C:2018:492, punctul 32]. Este cert că sistemul de pensii anticipate în discuție în litigiul principal face parte din aceste regimuri.

23 Este necesar să se constate de la bun început că o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal nu conține o discriminare directă pe criterii de sex, din moment ce se aplică fără deosebire lucrătorilor de sex masculin și celor de sex feminin.

24 În ceea ce privește problema dacă o astfel de reglementare constituie o discriminare indirectă, trebuie amintit că, în contextul Directivei 79/7, această noțiune trebuie să fie înțeleasă în același mod ca în contextul Directivei 2006/54 (Hotărârea din 8 mai 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punctul 37 și jurisprudența citată). Or, reiese din articolul 2 alineatul (1) litera (b) din această din urmă directivă că reprezintă o discriminare indirectă pe criterii de sex situația în care o dispoziție, un criteriu sau o practică aparent neutră ar defavoriza în special persoanele de un anumit sex în raport cu persoane de celălalt sex, în afară de cazul în care această dispoziție, acest criteriu sau această practică este justificată în mod obiectiv de un scop legitim, iar mijloacele pentru a atinge acest scop sunt corespunzătoare și necesare.

25 Existența unui asemenea dezavantaj special ar putea fi stabilită printre altele dacă s-ar dovedi că o reglementare precum cea în discuție în litigiul principal afectează în mod negativ o proporție mult mai mare a persoanelor de un anumit sex în raport cu persoane de celălalt sex. Revine instanței naționale sarcina de a aprecia dacă această situație se regăsește în cauza principală (a se vedea printre altele Hotărârea din 8 mai 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punctul 38 și jurisprudența citată).

26 În ipoteza în care, precum în speță, instanța națională dispune de date statistice, Curtea a statuat, pe de o parte, că revine acesteia sarcina de a lua în considerare ansamblul lucrătorilor cărora li se aplică reglementarea națională din care decurge diferența de tratament și, pe de altă parte, că cea mai bună metodă de comparație constă în compararea proporțiilor lucrătorilor care sunt și care nu sunt afectați de pretinsa diferență de tratament în cadrul forței de muncă feminine care intră în domeniul de aplicare al acestei reglementări cu, respectiv, aceleași proporții în cadrul forței de muncă masculine [a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 septembrie 2020, YS (Pensii ocupaționale ale personalului cadru), C-223/19, EU:C:2020:753, punctul 52 și jurisprudența citată].

27 În această privință, este de competența instanței naționale să aprecieze în ce măsură datele statistice prezentate în fața sa sunt fiabile și dacă acestea pot fi luate în considerare, cu alte cuvinte dacă, mai ales, acestea nu reprezintă expresia unor fenomene pur fortuite sau conjuncturale și dacă sunt suficient de semnificative [Hotărârea din 24 septembrie 2020, YS (Pensii ocupaționale ale personalului cadru), C-223/19, EU:C:2020:753, punctul 51 și jurisprudența citată].

28 În speță, în primul rând, după cum sugerează instanța de trimitere, trebuie luate în considerare nu numai persoanele afiliate la sistemul special, ci și ansamblul lucrătorilor supuși sistemului general de securitate socială spaniol, în cadrul căruia sunt integrate persoanele afiliate la sistemul special. Astfel, reglementarea în discuție în litigiul principal se aplică tuturor persoanelor afiliate la sistemul general menționat.

29 În al doilea rând, după cum arată și instanța de trimitere, proporția persoanelor afiliate la sistemul general de securitate socială dezavantajată de articolul 208 alineatul 1 litera c) din LGSS poate fi identificată în mod fiabil prin luarea în considerare a numărului de pensionari care primesc un supliment de pensie pentru a atinge cuantumul pensiei minime legale în raport cu numărul total al pensionarilor supuși acestui sistem. Astfel, tocmai persoanelor care primesc un supliment de pensie li s-ar fi refuzat o cerere de pensionare anticipată în temeiul dispoziției menționate, din moment ce cuantumul pensiei care urma să fie încasată la momentul depunerii unei asemenea cereri ar fi fost inferior pensiei minime legale amintite. În schimb, luarea în considerare numai a persoanelor cărora li

s-a refuzat în mod efectiv o cerere de pensionare anticipată în temeiul articolului 208 alineatul 1 litera c) din această lege, după cum sugerează INSS și guvernul spaniol în observațiile lor scrise, nu ar indica în mod necesar numărul de persoane afectate de această dispoziție, întrucât nu este exclus ca multe dintre acestea să nu fi introdus o asemenea cerere.

30 Cu toate acestea, în al treilea rând, pentru a stabili dacă, în speță, articolul 208 alineatul 1 litera c) din LGSS conține, în sine, o discriminare indirectă contrară articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7, trebuie luate în considerare persoanele cărora li s-ar fi refuzat o pensie anticipată numai în temeiul respectivului articol 208 alineatul 1 litera c), fără a se ține seama de cele care nu îndeplinesc, pe lângă condiția prevăzută la această dispoziție, și condițiile de acces la o astfel de pensie referitoare la vârstă sau la durata cotizării, vizate la literele a) și b) ale articolului 208 alineatul 1 menționat. Așadar, după cum arată INSS și guvernul spaniol în observațiile lor scrise, existența sau inexistența unei asemenea discriminări indirecte poate fi decelată prin luarea în considerare, în cursul unui an, a numărului de noi pensionari care îndeplinesc condiția prevăzută la articolul 208 alineatul 1 litera b) din LGSS, și anume să fi cotizat timp de peste 35 de ani, și care primesc un supliment de pensie, în raport cu numărul total de noi pensionari din cursul aceluiași an.

31 Din considerațiile care precedă rezultă că, în ceea ce privește cauza principală, dacă statisticile prezentate în fața instanței de trimitere ar trebui să evidențieze faptul că, dintre noii pensionari de sex feminin supuși sistemului general de securitate socială, partea celor care au cotizat timp de peste 35 de ani și care primesc un supliment de pensie este considerabil mai ridicată decât cea constatată printre noii pensionari de sex masculin supuși aceluiași sistem, ar trebui să se considere că articolul 208 alineatul 1 litera c) din LGSS conține o discriminare indirectă pe criterii de sex, contrară articolului 4 alineatul (1) din Directiva 79/7, cu excepția cazului în care ar fi justificată de factori obiectivi și străini de orice discriminare pe criterii de sex (a se vedea prin analogie Hotărârea din 8 mai 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, punctul 47).

32 Reglementarea în discuție în litigiul principal ar fi astfel justificată în special în cazul în care instanța de trimitere ar ajunge la constatarea că ea răspunde unui obiectiv legitim de politică socială, este apță să atingă acest obiectiv și este necesară în acest scop, fiind de la sine înțeles că nu poate fi considerată ca fiind de natură să garanteze obiectivul invocat decât dacă răspunde cu adevărat preocupării privind atingerea acestuia și este pusă în aplicare în mod coerent și sistematic [a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 septembrie 2020, YS (Pensii ocupaționale ale personalului cadru), C-223/19, EU:C:2020:753, punctul 56 și jurisprudența citată].

33 În plus, trebuie amintit că, la alegerea măsurilor care pot îndeplini obiectivele politicii lor sociale și de ocupare a forței de muncă, statele membre dispun de o largă marjă de apreciere [a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 septembrie 2020, YS (Pensii ocupaționale ale personalului cadru), C-223/19, EU:C:2020:753, punctul 57 și jurisprudența citată].

34 În speță, instanța de trimitere arată că legiuitorul spaniol a adoptat articolul 208 alineatul 1 litera c) din LGSS având în vedere dreptul spaniol în temeiul căruia nimeni nu trebuie să primească o pensie mai mică decât pensia minimă stabilită în fiecare an, considerată ca fiind un minim vital, ceea ce determină, în anumite cazuri, plata unui supliment de pensie în conformitate cu articolul 59 din legea menționată. Or, reglementarea în discuție în litigiul principal ar avea ca efect că unui anumit număr de lucrători care doresc în mod voluntar să își anticipeze pensionarea și să beneficieze, cu acest titlu, de o pensie anticipată li s-ar refuza aceasta din urmă pentru motivul că cuantumul său ar fi inferior celui al pensiei minime și că, din această cauză, ar da naștere, în temeiul dreptului național aplicabil, dreptului lucrătorului în discuție la un supliment de pensie.

35 În această privință, trebuie amintit de la bun început că Curtea a statuat, pe de o parte, că atribuirea unui venit egal cu minimul social face parte integrantă din politica socială a statelor membre și, pe de altă parte, că plata unui supliment compensatoriu care urmărește să asigure un minim vital

beneficiarului său în cazul unei pensii insuficiente constituie un obiectiv legitim de politică socială care este străin de orice discriminare pe criterii de sex (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 octombrie 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, punctele 89-91 și jurisprudența citată).

36 În ceea ce privește justificarea reglementării naționale în discuție în litigiul principal, INSS și guvernul spaniol susțin, în observațiile lor scrise, că, prin excluderea de la accesul la o pensie anticipată a persoanelor care decid să își anticipeze ieșirea la pensie, dar care, ținând seama de cuantumul acestei pensii, ar avea dreptul la un supliment de pensie aflat în sarcina statului, articolul 208 alineatul 1 litera c) din LGSS urmărește menținerea viabilității sistemului de securitate socială spaniol și obținerea unui echilibru durabil între perioada de activitate profesională și cea petrecută la pensie, dat fiind că accesul fără restricții la o pensie anticipată ar avea consecințe grave asupra finanțării acestui sistem.

37 În acest context, reiese atât din decizia de trimitere, cât și din observațiile scrise ale INSS și ale guvernului spaniol că obiectivele amintite ale reglementării naționale în discuție în litigiul principal sunt conforme cu cele ale Uniunii, menționate în Cartea verde a Comisiei din 7 iulie 2010, intitulată „Către sisteme de pensii adecvate, viabile și sigure în Europa” [COM(2010) 365 final], precum și în Cartea albă a acestei instituții din 16 februarie 2012, intitulată „O strategie pentru pensii adecvate, sigure și durabile” [COM(2012) 55 final], care constau în obținerea unui echilibru durabil între durata vieții profesionale și durata pensionării, având în vedere printre altele evoluția speranței de viață, pentru a asigura caracterul adecvat și viabilitatea sistemelor de pensii.

38 Or, Curtea a avut ocazia să statueze că, deși considerații de ordin bugetar nu pot justifica o discriminare în detrimentul unuia dintre sexe, finalitățile care constau în asigurarea finanțării durabile a pensiilor pot, în schimb, să fie considerate, ținând seama de marja largă de apreciere de care beneficiază statele membre, ca fiind obiective legitime de politică socială care sunt străine oricărei discriminări pe criterii de sex [a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 septembrie 2020, YS (Pensii ocupaționale ale personalului cadru), C-223/19, EU:C:2020:753, punctele 60 și 61].

39 Rezultă că obiectivele invocate de INSS și de guvernul spaniol sunt, în principiu, susceptibile să justifice o eventuală diferență de tratament în detrimentul lucrătorilor de sex feminin care ar rezulta indirect din aplicarea articolului 208 alineatul 1 litera c) din LGSS.

40 O asemenea reglementare națională este aptă să realizeze obiectivele menționate. Astfel, excluderea de la accesul la o pensie anticipată a persoanelor care, în mod voluntar, ar intenționa să se pensioneze anticipat, dar al căror cuantum al unei asemenea pensii ar da dreptul la un supliment de pensie, vizează prezervarea finanțelor sistemului de securitate socială spaniol și urmărește prelungirea vieții active a acestor persoane. După cum reiese din decizia de trimitere, în lipsa unei asemenea excluderi, dreptul persoanelor în cauză de a primi o pensie anticipată însoțită de un supliment de pensie ar avea efecte prejudiciabile asupra punerii în aplicare a acestor obiective, în măsura în care ar permite printre altele persoanelor menționate să lucreze mai puțin timp, ieșind la pensie în mod anticipat, fără să își asume însă o diminuare a cuantumului viitoarei lor pensii.

41 În plus, este necesar să se considere că reglementarea națională în discuție în litigiul principal este pusă în aplicare în mod coerent și sistematic, din moment ce se aplică oricărui lucrător afiliat la sistemul general de securitate socială spaniol.

42 Rezultă de asemenea că această reglementare națională nu determină măsuri care ar depăși ceea ce este necesar pentru atingerea obiectivelor urmărite. Astfel, o asemenea reglementare nu interzice accesul la o pensie decât persoanelor care, în mod voluntar, ar intenționa să se pensioneze anticipat, dar al căror cuantum al pensiei ar implica o sarcină pentru sistemul național de securitate socială în măsura în care ar conduce la plata, în favoarea lor, a unui supliment de pensie. În plus, reiese din dosarul prezentat Curții că o asemenea excludere nu se poate aplica decât în ipoteza în care pensionarea anticipată a lucrătorului intervine în urma unei decizii deliberate a acestuia, iar nu pentru o cauză care nu îi poate fi imputabilă, de exemplu cu ocazia unei restructurări a întreprinderii. De altfel, după cum a arătat

Comisia în observațiile sale scrise, legiuitorul național nu ar fi putut adopta o soluție legislativă diferită, constând într-o derogare de la garanția obținerii unui cuantum minim al pensiei în cazul pensionărilor anticipate voluntare, fără a aduce atingere obiectivului de politică socială urmărit prin această garanție, astfel cum este menționat la punctul 35 din prezenta hotărâre.

43 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7 trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care, în cazul ieșirii voluntare și anticipate la pensie a unui lucrător afiliat la sistemul general de securitate socială, subordonează dreptul său la o pensie anticipată condiției ca cuantumul acesteia să fie cel puțin egal cu cuantumul minim al pensiei la care acest lucrător ar avea dreptul la vârsta de 65 de ani, chiar dacă reglementarea menționată ar dezavantaja în special lucrătorii de sex feminin în raport cu lucrătorii de sex masculin, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, sub rezerva însă ca respectiva consecință să fie justificată de obiective legitime de politică socială care sunt străine oricărei discriminări pe criterii de sex.

Cu privire la cheltuielile de judecată

44 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Articolul 4 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări naționale care, în cazul ieșirii voluntare și anticipate la pensie a unui lucrător afiliat la sistemul general de securitate socială, subordonează dreptul său la o pensie anticipată condiției ca cuantumul acesteia să fie cel puțin egal cu cuantumul minim al pensiei la care acest lucrător ar avea dreptul la vârsta de 65 de ani, chiar dacă reglementarea menționată ar dezavantaja în special lucrătorii de sex feminin în raport cu lucrătorii de sex masculin, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere, sub rezerva însă ca respectiva consecință să fie justificată de obiective legitime de politică socială care sunt străine oricărei discriminări pe criterii de sex.

Semnături